

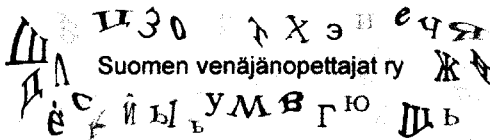
Suomen ranskanopettajain yhdistys ry
Fransklärföreningen i Finland rf.
Association des professeurs de français de Finlande

07.02.2014

no. / /

Suomen saksanopettajat ry
Tysklärarna i Finland rf.
Finnischer Deutschlehrerverband

Suomen venäjänopettajat ry

7.2.2014

Suomen ranskanopettajain yhdistys ry:n, Suomen saksanopettajat ry:n ja Suomen venäjänopettajat ry:n lausunto lukiokoulutuksen yleisiä valtakunnallisia tavoitteita ja tuntijakoa valmistelevan työryhmän ehdotuksista

Lukion tuntijako ei tue kielten opetuksen monipuolistamista

Opetus- ja kulttuuriministeriön asettama työryhmä julkaisi 17.12.2013 ehdotuksensa lukio-koulutuksen yleisistä valtakunnallisista tavoitteista ja kolme vaihtoehtoista mallia lukiokoulutuksen uudeksi tuntijaoksi. Nykyiseen tuntijakoon verrattuna kaikki kolme mallia sisältävät vähän vieraita kieliä koskevia muutoksia. Kuitenkin, kuten työryhmäkin toteaa, englantia lukuun ottamatta vieraiden kielten opiskelijoiden määrät ovat laskeneet huomattavasti viimeisten vuosien aikana. Suomalaisnuorten kielitaito on siis kaventunut. Siksi Suomen ranskanopettajain yhdistys ry, Suomen saksanopettajat ry ja Suomen venäjänopettajat ry ovat pettyneitä siihen, etteivät työryhmän ehdotukset paranna kieltenopetuksen nykytilaa tai tuo aitoja vaihtoehtoja kieltenopetuksen monipuolistamiseksi.

Mielestämme tulevaisuuden lukiossa on oltava mahdollisuus opiskella kahta A-kieltä sekä valinnaisia lyhyitä kieliä. Siksi pidämme työryhmän kannattamaa valinnaisuuden lisäämistä hyvänä asiana, sillä se on aiemmin lisännyt kieliopintoja. Kaikki työryhmän esittämät mallit tuovat valinnaisuutta kuitenkin vain luonnontieteellisten, humanistis-yhteiskunnallisten ja katsomuksellisten sekä taito- ja taideaineiden muodostamien kokonaisuuksien sisälle, ja kaikki kolme mallia itse asiassa vain vähentävät valinnaisten kielten opiskeluun käytettävissä olevaa kurssimäärää, mikäli opiskelija suorittaa lukion minimioppimäärän 75 kurssia. Olemme huolissamme siitä, että tämä kielten kannalta näennäinen valinnaisuus ei kannusta lukiolaisia valitsemaan ja opiskelemaan kieliä tulevaisuudessakaan. Tämän lisäksi koulun tasolla kurssitarjotin voi valitettavasti estää opiskelijaa opiskelemasta useita A-kieliä tai aloittamasta uuden kielen opiskelua. Kysymmekin, pohdittiinko työryhmässä mahdollisuutta velvoittaa esimerkiksi lyhyen matematiikan opiskelijoita valitsemaan joku vieras valinnainen kieli esimerkiksi vähintään neljän kurssin verran.

Mielestämme on tärkeää, että A-kielen kurssimäärä pysyy nykyisellään kuten kaikissa malleissa nyt esitetäänkin, jotta opiskelija saavuttaisi syvemmän kielitaidon edes yhdessä vieraassa kielessä. Pidämme kuitenkin erittäin huolestuttavana sitä, että työryhmän esittämissä malleissa kielten koulukohtaiset syventävät kurssit puuttuvat kokonaan. Nämä kurssit ovat usein A-kielen oppimäärää syventäviä kursseja tai niiden valinnaisten kielten alkeis- tai tutustumiskursseja, jotka eivät välttämättä tähtää ylioppilaskokeen suorittamiseen.

Pidämme myös hyvänä sitä, että opiskelijoille voidaan tarjota mahdollisuus opiskella toista kotimaista kieltä lukiossa alkavan B3-oppimäärän mukaisesti. Mielestämme oikeutta näihin opintoihin ei kuitenkaan voida jättää koulutuksen järjestäjän päätettäväksi, vaan sen tulisi olla subjektiivinen. On kuitenkin pidettävä huolta, ettei toisen kotimaisen B3-oppimäärän järjestäminen vähennä muiden B3-kielten tarjontaa.

Työryhmä esittää tarkennusta koulutuksen järjestäjän velvollisuuteen tarjota lukiossa vähintään kahta vierasta yhteensä vähintään 16 kurssin laajuisesti siten, että koulutuksen järjestäjän olisi tarjottava kumpaakin kieltä vähintään kahdeksan kurssia. Pidämme hyvänä opiskelijan oikeutta saada opiskella A-kielen lisäksi vähintään kahta muuta vierasta kieltä kahdeksan kurssin laajuisesti. Olemme kuitenkin huolissamme siitä, että mallin varjolla lukioden kieliohjelmia saatettaisiin supistaa ja lukioissa tarjottaisiin vain kahta vierasta kieltä. Muutosta valmisteltaessa tulee ottaa huomioon myös alueellisen tasa-arvon toteutuminen.

Työryhmän tavoite kehittää lukio-opetusta vastaamaan tulevaisuuden työelämän tarpeita on mielestämme tärkeä. Elinkeinoelämän keskusliitto EK:n vuonna 2010 julkaiseman raportin ”Työelämässä tarvitaan yhä useampia kieliä” mukaan kielitaidon katsotaan jo olevan osa työntekijän ammattitaitoa. Myös EK nostaa esille kielitaidon yksipuolistumisen ja toteaa, että pelkkä englannin kielen hallinta ei riitä vaan globaalissa kilpailussa menestyminen edellyttää myös muiden vieraiden kielten hallintaa. Todellista kielitaitoa edustaa ne ns. harvinaiset kielet, jotka ovat harvinaisia vain suomalaisessa koulutusjärjestelmässä, muuten ne ovat Euroopan puhutuimpia kieliä. Ostaa voi englanniksi, mutta myydä useimmiten vain asiakkaan kielellä. Monipuolisen kielitaidon lisäksi kansainvälistyvässä maailmassa tarvitaan syvällistä kulttuurientuntemusta sekä kulttuurienvälistä ymmärrystä, mitä nykyaikainen kieltenopetus tarjoaa.

Työryhmä esittää kaikille opiskelijoille yhteisiä, opetusta eheyttäviä teemaopintoja, jotka vaativat laajempien opintokokonaisuuksien hallintaa sekä hyödyntävät erilaisia oppimisympäristöjä. Muutenkin työryhmän ehdotuksissa korostuvat aikaisempaa syvällisempi tietojen hallinta ja sekä niiden soveltaminen. Mielestämme nämä tavoitteet ovat erittäin kannatettavia ja ne istuvat hyvin kieltenopetuksenkin tavoitteisiin. Monet reaaliaineet tukevat jo nyt kieltenopetusta mm. historian, kulttuurin ja maantuntemuksen osalta muodostaen kielten kanssa luontevia kokonaisuuksia oppiainerajat ylittävien teemojen käsittelyyn. On kuitenkin pidettävä huolta, että teemaopintoihin tehdään vielä tarkennuksia ja että niiden suunnitteluun varataan riittävästi resursseja.

Pidämme yleissivistystä lukiokoulutuksen vahvuutena, joka tulee säilyttää myös jatkossa. Onkin tärkeää, että lukio pystyy takaamaan opiskelijalle riittävän yleissivistyksen niin, etteivät liian aikaisin tehdyt valinnat vaikeuta opiskelijan pääsyä jatko-opintoihin. Haluamme myös muistuttaa, että monipuolinen kielitaito on keskeinen osa yleissivistystä. Tulevaisuudessa lukiokoulutuksen tulee hyödyntää ympäristön kielellistä ja kulttuurista monimuotoisuutta sekä tukea opiskelijan monikielisyyttä ja monikulttuurisuutta arvostavan asenteen kehittymistä. Tulevaisuuden lukiossa tulee hyödyntää myös koulun ulkopuolisia kielenkäyttötilanteita ja kielitaitoa, jota opiskelijat hankkivat lukio-opetuksen ulkopuolella. Lukio-opetuksen eräänä tavoitteena tulisi olla kielitietoisuuden edistäminen, joka sisältyy valmisteilla olevan perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden tavoitteisiin, jotta opiskelijoista kasvaisi monipuolisia ja taitavia kielenkäyttäjiä niin äidinkielellään kuin muilla kielillä.

Lopuksi haluamme huomauttaa, että yksikään työryhmän tuntijakomalleista ei ratkaise monien lukion kieltenopettajien ongelmalliseksi kokemaa opiskelijoiden sitoutumattomuutta pitkäjänteiseen

kieltenopiskeluun. Kuten työryhmän esityksessä mainitaan, tutkimusten mukaan toiminnallisen kielitaidon saavuttaminen vaatii keskimäärin noin 500 tunnin laajuisen opiskelun opiskeltavassa kielessä, mihin ei päästä, mikäli opiskelijat suorittavat valinnaiskielistä vain ensimmäiset kurssit. Opintojensa ja valintapäätöstensä tueksi opiskelijat tarvitsevat asiantuntevaa opinto-ohjausta.

Suomen ranskanopettajain yhdistys ry, Suomen saksanopettajat ry ja Suomen venäjänopettajat ry pitävät tärkeänä lukioden alueellista tasa-arvoa ja saavutettavuutta. Lukion tuntijaon ja opetussuunnitelmien perusteiden tulee olla myös sellaisia, että ne soveltuvat kaiken kokoisiin lukioihin. Lukiokoulutuksen uudistaminen tulee vaatimaan opettajien täydennyskoulutusta, joten uudistustyöhön tulee varata riittävästi aikaa ja resursseja. On myös syytä pohtia, onko nykyinen tavoiteaikataulu ottaa uudet opetussuunnitelmat käyttöön syksyllä 2016 realistinen.

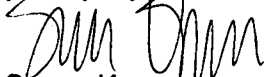
Kun myös aiemmin tehty perusopetuksen tuntijakopäätös tulee vähentämään kielten opiskelua, Suomen ranskanopettajain yhdistys ry, Suomen saksanopettajat ry ja Suomen venäjänopettajat ry ovat erittäin huolissaan kielitaidon kaventumisesta peruskoulun ja lukion tuntijakouudistusten tullessa voimaan. Todellisten vaihtoehtojen lisääminen kielten opiskeluun on välttämätöntä suomalaisten yhä supistuvassa ja yksipuolistuvassa kielitaidossa.

Lausunnon keskeinen sisältö

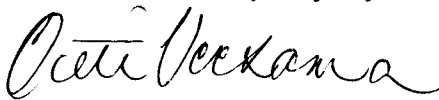
- Tulevaisuuden lukiossa on oltava mahdollista opiskella kahta A-kieltä sekä valinnaisia lyhyitä kieliä.
- A-kielen kurssimäärää ei tule vähentää nykyisestä.
- Koulukohtaisten syventävien kurssien järjestäminen on oltava mahdollista myös vieraiden kielten osalta.
- Monipuolinen kielitaito on keskeinen osa yleissivistystä.
- Tulevaisuuden lukiolainen on taitava, monipuolinen ja kielitietoinen kielenkäyttäjä.
- Yhteisten teemaopintojen tavoitteet ovat erittäin kannatettavia ja ne istuvat hyvin kieltenopetukseen.
- Lukio-opetuksen tulee vastata työelämän tarpeita tarjoamalla monipuolisesti vieraita kieliä.
- Lukiolaisille on taattava oikeus saada asiantuntevaa opinto-ohjausta.

Helsingissä 7.2.2014

Suomen ranskanopettajain
yhdistys ry

Sanna Karppanen
Puheenjohtaja

Suomen saksanopettajat ry

Outi Verkama
Puheenjohtaja

Suomen venäjänopettajat ry

Irina Poljanskaja
Puheenjohtaja